

ŽIVOT JE UVEK U PRAVU

Priče o životnoj radosti

priređila **Ljubica Arsić**

— Laguna —

Copyright © ovog izdanja 2013, LAGUNA

EDICIJA
TALASI

Knjiga 7

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

**Ž I V O T
J E U V E K
U P R A V U**

SADRŽAJ

T. H. Raič, KIŠAVELA, BATO 11

* * *

Kolet, PESMA PLESAČICE. 21
(preveo sa francuskog Risto Lainović)

Vilijam Trevor, RUJEVINA SAN PJETRA 25
(preveo sa engleskog Đorđe Krivokapić)

Lajoš Grendel, ESMERALDINE DUGE 47
(preveo sa mađarskog Sava Babić)

Isak Babelj, ELJA ISAKOVIČ
I MARGARITA PROKOFJEVNA 57
(preveo sa ruskog Dejan Mihailović)

Arturo Uslar Pijetri, KIŠA 63
(prevela sa španskog Nada Đermanović)

Aris Marangopulos, UZ SUZANU 81
(prevela sa grčkog Vesna Mitić)

Bohumil Hrabal, ROMANSA 91
(preveo sa češkog Nikola Kršić)

Rajner Marija Rilke, BAJKA O BOŽJIM RUKAMA	113
(prevela sa nemačkog Vera Kolaković)	
Pavel Krusanov, BESMRTNIK	123
(prevela sa ruskog Mirjana Grbić)	
Žil Renar, KAKO JE GOSPODIN VERNE OSTAVIO PECANJE	147
(preveo sa francuskog Risto Lainović)	
Džon Apdajk, UDVARANJE ŽENI	151
(prevela sa engleskog Vera Ilić)	
Rjunosuke Akutagava, MANDARINE	159
(preveo sa japanskog Dragan Milenković)	
Janoš Geci, HIMNA	165
(preveo sa mađarskog Sava Babić)	
Vladimir Belobrov i Oleg Popov, MUVA ILI LAVRENTIJE ZAJCEV NA SLUŽBENOM PUTU	171
(prevela sa ruskog Natalija Nenezić)	
Marsel Arlan, MLADOST	193
(preveo sa francuskog Risto Lainović)	
Čarls Bukovski, DIVNA LJUBAVNA PRIČA	207
(prevela sa engleskog Nina Živančević)	
Erik-Emanuel Šmit, POVRATAK	221
(prevela sa francuskog Anđa Petrović)	
Dan Turel, GAĆE	239
(preveo sa danskog Predrag Crnković)	
Žan Orje, KLUPA PREKRIVENA MAHOVINOM	251
(preveo sa francuskog Risto Lainović)	
Laslo Vegel, MARIJANI REKOH DA SVET MOŽE BITI DOBAR, ALI ME ONA ISMEJALA	257
(preveo sa mađarskog Sava Babić)	

Mark Tven, PRIČA TRGOVAČKOG PUTNIKA . . .	265
(preveo sa engleskog Slobodan Petković)	
Margerit Jursenar, JEDNO LEPO JUTRO	275
(prevela sa francuskog Jelena Novaković)	
Jasunari Kavabata, KAMELIJA	297
(preveo sa japanskog Dejan Razić)	
Deni Tilinak, ŠAMPANJAC	305
(prevela sa francuskog Ana A. Jovanović)	
Konstantin Paustovski, RUŽA VETROVA	309
(prevela sa ruskog Ana Grdan Terzić)	
Janko Stanojev, TRUBA U DALJINI	325
(preveli sa bugarskog Mile Vasov i Velimir Kostov)	
Margerit Diras, ALKOHOL	331
(prevela sa francuskog Nada Bojić)	
Virdžinija Vulf, PORTRET JEDNE LONDONKE . . .	337
(prevela sa engleskog Ivana Dutli)	
Anatolij Kamenski, ŽENA	345
(prevela sa ruskog Dejana Nikolić)	
Blez Sandrar, NA PREKOOKEANSKOM BRODU U PRAŠUMI	365
(prevela sa francuskog Mirjana Vukmirović)	
Edna O'Brajen, ZBRKA NA MENHETNU	385
(prevela sa engleskog Viktorija Krombholc)	
Ljudmila Petruševska, DVE SESTRE	405
(prevela sa ruskog Mirjana Grbić)	
Rejmond Karver, DEBELI	435
(preveo sa engleskog Milisav Savić)	
Jegor Radov, UMETNOST JE TRIP	441
(prevela sa ruskog Mirjana Grbić)	

Bernard Malamud, PRVIH SEDAM GODINA	449
(preveo sa engleskog Voja Čolanović)	
Mario de Andrade, BOŽIĆNA ĆURKA	463
(prevela sa portugalskog Ana Marković De Santis)	
En Biti, ZAMISLI POSLEDNJI DAN ŽIVOTA	471
(prevela sa engleskog Vladislava Gordić)	
Gabrijel Garsija Markes, BALTAZAROVO ČUDESNO POSLEPODNE	479
(prevela sa španskog Maja Rajčić)	

T. H. Raič
KIŠAVELA, BATO

Da te večeri nisam uzeo taksi, ko zna kad i kako bih se vratio kući. Uđem ispred Kluba, a u taksiju uživancija: piči Ceca, zuji grejanje. Milina, brate!

„Gde idete?“, pita taksista.

„Kući.“

„A gde je to?“

„Na Karaburmi.“

„Gde tačno na Karaburmi?“

„Samo ti vozi, reći ću ti kad stignemo.“

„Dobro. Mušterija je uvek u pravu“, odgovara taksista pomalo uvređeno.

Volim kad sam u pravu, ali mi se ne sviđa što sam mušterija. U današnje vreme to košta.

„Da isključim taksimetar?“, pokušava taksista da bude duhovit. Verovatno neki inženjer sa Zavoda za zapošljavanje.

„Strpi se dok ne stignemo“, kažem mu ja.

A onda vidim Razvigora, Ciganina koji živi u straćarama ispod Pančevačkog mosta. Na leđima mu tobolac s kišobranima – svi zatvoreni. A pljušti.

„Stani!“, viknem ja.

„Šta bi?“, pita taksista kad je stao.

„Dobićemo prinovu!“

Otvorim prozor, proturim glavu i viknem:

„Razvigoreee!“

Eto ti njega, dolete za tren.

„Upadaj! Moj si gost.“

Kad je ušao, taksista se izbeči:

„Ne može, bre! Napolje! Obojica!“

„Mislim da neće moći. Dok imaš tu tablu iznad glave, ova limuzina nije samo tvoja.“

„Ma nemoj!“, dreknu taksista. „Oćete li da izađete na lep način ili da vam ja pokažem kako se to radi?“

„A, da izađ' mo, gazda?“, pita Razvigor.

„Sedi tu!“, breknuh se na njega. „Ovo je pravna država. Sad ću da ti zovnem inspekciju!“

„U tri po ponoći?“, pita taksista i počinje da se smeje.

„Sa mnom nema zezanja“, kažem ja. „Idemo!“

„Kako ti kažeš, gazda!“, reče taksista ironično i mi krenusmo.

„Vidiš li“, kažem Razvigor, „čim je skapirao da poznajem zakon, okrenuo je ploču. Gde ćeš da te odvezem?“

Ciga se sagnuo, stisnuo usne i diše kroz brkove.

„A čime će da platimo?“

„Ne znam još. Sad se vozimo. Plaća se na kraju.“

Pored njega, između sedišta, *Plejboj*.

„Je l' ovo ono sa ženskama?“, pita Ciga taksistu.

Ovaj ćuti.

„Što mu ne odgovoriš kad te čovek lepo pita?“

„Mlogo su gole, brate! I ne stidu se.“

„Jeste. Nisu preterano stidljive. Bi l' voleo malo, a?“, pitam ga.

„A koj' ne bi? I deca tamo kod mene uznu pa čitaju slike.“

„Deca su ti pismena?“

„Samo slike, gazda, al' gledaju ko da znadu. Pravi su intelektualci. Ne bi verovô.“

„Što ne bih? Kad već pomenu intelektualce, popravljaj li i njima kišobrane?“

„Kako ne, brate slatki. Taj neće lebac da kupi, samo da ima za novine!“

Stižemo na Karaburmu.

„Gde sad?“ , pita taksista.

„Stigli smo. Ovo je moja kuća!“ , kažem pokazujući levom rukom sve tamo do Višnjičke Banje. Dalje se i ne vidi. Noć je...

„Cela Karaburma?“

„Ja sam počasni građanin i sve što vidiš na neki način je moje.“

„A nosi li počasni građanin buđelar?“ , pita taksista.

„Nema potrebe.“

„A ko će ovo da plati?“

Razvigor se umeša.

„Evo, ja ću, gazda.“

„Nemoj da mi kvariš posao. Nisu u pitanju pare.“

„Nego?“ , javlja se opet taksista.

„Koliko?“ , pitam.

„Dvesta.“

„Evo ti sto.“

„Šta je ovo?“ , dreknu taksista.

„To ti je zato što si vozio polako. Da si vozio malo brže, šapnuo bih ti nešto za vrat. Red je da častiš za tu malu pažnju. Ne sreće se baš svakog dana ovakav gospodin, pogotovo noću. Ajdemote, Razvigore!“

Taksista me gleda i ništa ne kaže.

Čim sam našao zgradu, znao sam da su i vrata tu negde.

Kad smo ušli, Razvigor upita:

„Imaš li nešto, neke stare novine? Vidi mi gaće...“

„Sedi!“, kažem ja.

„Nemo', ljubim te ko brata, da ne sekiramo gospoju. Šta će da kaže? Ko će ovo da čisti?“

„Sedi, bre, kad ti kažem!“

„Dobro, ti s' gazda. Samo nemo' posle d' ispadne da sam ja kriv. Mi Cigani smo krivi po službenoj dužnosti.“

Sipam prvo njemu a onda sebi. Čim liznu rakiju, Ciga živnu.

„Dobra, a?“

„Do – bra!“, reče Ciga.

„Govoriš li neki strani jezik?“ pitam, tek da ga nešto pitam.

„Samo ciganski, brate!“, odgovori na čistom srpskom.

„Sad smo i braća. Kod vas Cigana to ide po kratkom postupku?“

Ciga ćuti i gleda u čašu. Dlanove položio na kauč.

Pitam ga: „Koliko si se puta ženio?“

„Ne znam.“

„Kako, bre, ne znaš?“

„Znam da brojim samo do deset.“

Naspem još po jednu.

„'Oćeš da kupiš jedan?“

„Šta to?“

„Kišobran.“

„Ne nosim kišobran.“

„A kiša?“

„Ne interesuje me.“

„Kako te, bre, ne i'teresuje? A šta misliš, zašto kiša pada?“

„Ma, pusti to! Nego, kaži ti meni, Razvigure, kako živiš?“

E, tu se Ciga otvorio. Izgleda, odavno niko s njim nije pravio intervju.

„E, moj bratac, mi Cigani se mlogo patimo. S mlogo muke ovi naš život. Čekaš kišu da ti svane, je l' to u redu? A posle mi žena kaže: Nemo' tol'ko da piješ, vidiš kako si propô. Vidim ja, al' ne popuštam. Najviše volim pivo. Sednem, zapalim i gustiram. Hladno, bato, ko veštičija sisa. N' umem da t' objasnim. Sam' osećavam kako me neka lepota razgibava. Ne bi' ti prodô taj merak da s' još tol'ki. A kad popijem – idem dalje. Niki ne mož' da me spreči. Uvek nekom treba da s' popravi kišobran. Mnogo brzo otidu žice. Ništa roba! Ko babin mozak, da l' mi veruješ?“

Ciga zastade, izvadi drinu bez filtera, obliznu je i zapali, pa reče:

„Sad ja tebe neš' da pitam. Mislim, ako smem...“

„A što ne bi smeo. Pitaj!“

„Pa, ne znam, možda je takav kućevni red.“

„Reci, bre, ne zajebavaj!“

„A je l' ti znaš onaj trik kad se životinjke pravu mrtve.“

„Nikad čuo.“

„E, slušaj sad...“, reče i ispriča mi onu bajku u kojoj se zec ili neka druga bezopasna životinjka pred opasnijom zverkom pretvara da je kao fol mrtva kako bi izbegla da bude marena nekom od zverskih asova.

„A, što ti to meni pričaš?“

„A, nemoj tako. Lepo je da znaš. Kad imaš znanje, ne mo'š da propadneš.“

„E, tu si se malo zajebô! Niko ne može sebi da uvali ko pametan čovek.“

„Mož' da bidne. Pametan si, pa svašta znaš.“

„Eto, vidiš. Ispašće na kraju da smo mi jedina dva Srbina koja se slažu.“

„Daj još po jednu, pa kidavelos.“

„Ajde“, kažem i natočim još po tu jednu.

Oko ponoći počesmo da pevamo.

A što Ciga peva! Odmah sam otvorio prozor. Da neko ne ostane prikraćen! Ali nisam ga mnogo slušao – i sam sam pevao.

Srećom po komšiluk, repertoar nam se nije poklapao.

„Mnogo, bre ovi moji Cigani nepismeni. Al' se u muziku razumevaju“, kaže i briše nadlanicom brkove.

Pogledam kroz prozor: i dalje pljušti.

„Ova kiša neće skoro da stane. Kako ćeš kući?“

„Peške. Nije daleko, gazda. A i dobro je što pada. Ako je kiša dobra za lukac i salatu, ne mož' ni za mene da bidne loša.“

„Zašto popravljaš kišobrane?“

„Mora od nečega da se živi. A ne znam da sviram.“

„Izgleda da si vešt u tim stvarima.“

„Kojim, gazda?“

„Pa, u popravljanju kišobrana.“

„A, to!“ i lice mu se ozari. „Kad ti ja popravim kišobran, gazda, nemoj da ga menjaš za nov. Nemo' si lud! Znaš šta kažu Cigani: 'Da ti ždraknem kišobran, pa ću ti kažem kakav si ko čovek.' Kišobran ti je ko insan, treba da ga s'vatiš. Kišobran mora da s' nosi, neće sam da ide. To mu je jedina mana. Ako nema rupu.“

„Kišobran je dosadan i lako se gubi.“

„Pravo kažeš. Jes' mlogo dosadan kad sija sunce, al' ću da t' pitam kad počne kiša. Ima da me ljubiš kad me sretnješ! Nije kišobran varjača. Njega moraš d' otvoriti i da ga čuvaš od vetar, a onda će da ti bude ko brat, razumeš? Kad voziš traktor, nemo' slučajno d' otvaraš kišobran. On to ne trpi. Jak vetar, i te stvari. Izmeša mu žice. Kišobran glavu čuva, a šubara je kvari. Pogotovo ako ti je mala. Mi, Cigani, pustamo decu na kiši, da brže porastu. Ko će, bre, to da rani?“

Ciga malo zastade, uzdahnu, pa nastavi:

„Mnogo volim kad pada kiša. Tad imam posô. Je l' može još jedna?“

„Sluša li te žena?“, pitam ga dok sipam.

„Kak' da znam, gazda, kad nikad nisam kod kuću.“

„A, šta misliš, ko više voli onu stvar: žene ili muškarci?“

„Pod broj jedan, ja!“

„Volim, Razvigore, što si skroman čovek! Ko je rekô živeli!“

A onda kao da sam se nečega setio:

„Šta misliš da li postoji smrt? Ima li išta posle? Kako ta stvar stoji kod vas Cigana?“

„Uspravno, brate, al' se tako ne sa'ranjujemo.“

I poče da se kikoće. Pustih ga da se smiri.

„I, šta je bolje: život ili smrt?“

„Život, brate, al' šta posle?“

„Nemoj mene da pitaš. Ne bih voleo ni ovaj da traje večno. Nego, reci mi koliko imaš dece?“

Cigani decu, ako niste znali, prave „na neviđeno“: po mraku. Otud im tamniji ten.

„Mlogo, brate“, odgovara Razvigor. „A ovamo kažu: od viška glava ne boli.“

„Pa, što niste tražili nešto za kontracepciju?“

„Teli smo, al' n' umemo da izgovorimo. Išla žena kod onog lekara... Kako se ono zvaše...“

„Kod ginekologa.“

„Je l' se tako zove? Onaj što viri o'zdo?“

„Tako je.“

„Išla da mu s' obrati. Kažem, neka ide. Šta će tamo taj i da nađe?“

„O, nemoj tako, Cigo, ima tamo stanovnici...“

„Nema, lepi moj, otišô svaki na svoj posô. Pitô je čika doktor: 'Jesi trudna?' Znaš šta mu je ona rekla? 'Non-stop.'“

„Pa, da krenemo, Cigo“, rekoš kad smo deklasirali flašu.

„Ne, samo ću ja. Ti ostani. Nemaš kišobran... A i kasno je ovako rano da izlaziš.“

U životu sve dođe i prođe, samo su Cigani večni.

Kolet

PESMA PLESAČICE

O, ti koji me nazivaš plesačicom, znaj danas da ja nisam naučila da plešem. Sreo si me malu i razigranu dok sam plesala na putu i pred sobom gonila svoju plavu senku. Vrtela sam se kao pčela, a zlatnožuti prah polena prekrivao je moje noge i moju kosu boje zemlje.

Video si me kako se vraćam sa izvora ljuljajući amforu na svojim slabinama, dok je voda, u ritmu mojih koraka, prskala po mojoj tunici poput okruglih suza, poput srebrnih guja, poput kuždravih vretena, koji su, ledeni, poskakivali do mojih obraza. Koračala sam lagano, ozbiljno, ali ti si moj korak plesom imenovao. Nisi me gledao u lice, ali si pratio pokrete mojih kolena, njihanje moga struka; na pesku si razabirao oblik mojih golih peta, tragove mojih raširenih prstiju, koje si upoređivao sa tragovima pet nejednakih bisera.

Rekao si mi: „Uberi to cveće, potrči za tim leptirom...“ Jer ti si plesom nazivao i moje kretanje, i svaki naklon moga tela nad grimizne karanfile, i pokret koji bih pred

svakim cvetom ponovila zabacujući na rame neposlušnu ešarpu.

U tvojoj kući, sama između tebe i visokog plamena svetiljke, kazao si mi: „Pleši!“, a ja nisam plesala.

Ali nagu u tvom naručju, vezanu za tvoju postelju vatrenom vrpcom zadovoljstva, ti si me ipak nazvao plesačicom, videći kako pod mojom kožom, od mog stegnutog grla do mojih svinutih stopala, struji drhtaj neizbežne naslade...

Umorna, ponovo sam vezala kosu, a ti si je gledao kako se pokorno, kao guja koju očarava flauta, uvija na mom čelu.

Tvoju kuću sam napustila dok si šaputao: „Ti ne plešeš najlepše kad k meni hitaš zadihana i kad, obuzeta željom koja raspaljuje telo, već na putu trgaš kopče na svojoj haljini; ti najlepše plešeš kad od mene odlaziš, smirena i povijenih kolena, i kad me, odmičući, gledaš s bradom na ramenu... Tvoje telo me pamti, podrhtava i koleba se, tvoja bedra tuguju za mnom i tvoji bokovi mi zahvaljuju. Gledaš me osvrćući se, dok tvoja vidovita stopala odabiru put. Odlaziš sve manja i obasjana suncem na zalasku, dok, na vrhu kose, ne postaneš, u svojoj naranđastoj haljini, vitka kao uspravni plamen koji neprimetno pleše...“

Ako me ne napustiš, otići ću, plešući, ka svom belom grobu.

Pozdraviću, nehotičnim i svaki dan sve sporijim plesom, svetlost koja me stvori lepom i vide voljenom.

Poslednjim, tragičnim plesom uhvatiću se u koštac sa smrću, ali ću se boriti samo da bih sa zahvalnošću podlegla.

Neka mi bogovi podare skladan pad, ruku spojenih nad glavom, jedne noge savijene a druge ispružene: spremna da lakim skokom pređem prag carstva seni...

Nazivaš me plesačicom, a ja ne umem da plešem.

Preveo sa francuskog Risto Lainović

BELEŠKA O PISCU

Sidoni Gabrijel Kolet (1873–1954), francuska spisateljica, koja u svom obimnom delu opisuje sukobe među parovima, živote francuskih kurtizana ali takođe slika prirodu i životinje. Bila je pevačica, glumica i plesačica u mjuzik-holu. Godine 1854. postala je članica Kraljevske akademije u Briselu i Akademije Gonkur. Dela: *Klodina u školi*, *Klodina u Parizu*, *Klodina u porodici*, *Klodina odlazi*, *Dete i čarolije*, *Dan se rađa*, *Skitnica*, *Mačka*, *Sido*, *Žito u travi*, *Šeri*, *Vitice venjaka*.